

2. Висновок Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо заявки України на вступ до Ради Європи від 26.09.1995 р. № 190. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_590#Text.

3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства / Бюлетень законодавства і юридичної практики України «Адвокатура в Україні». Київ, «Юрінком». N 1. 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343/print.

5. Рішення Ради адвокатів України № 72 від 16.02.2013 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.07.04-05-pologennya-75.pdf>

*Чернова Тетяна Володимирівна,
здобувач 2 курсу ступеня магістра,
навчально-наукового інституту
інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій
Національної академії Служби безпеки України
Науковий керівник:
Стрельбицька Лілія Миколаївна,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України*

ТРАНСКОРДОННІ ПЕРЕДАЧІ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У СФЕРІ АВІАТРАНСПОРТУ

У ХХІ столітті зі зростанням авіаційної та туристичної діяльності в Україні та за її межами, важливого значення набуває транскордонний обмін персональними даними як одна з умов (необхідності), для вступу України до Європейського Союзу, так і необхідність для сучасної складової сучасного життя. Важко уявити, що фізичні та юридичні особи не стикаються з передачею персональних даних до іноземних держав. Тому, Україна, як і багато інших країн, стикається з викликами щодо забезпечення захисту приватності та конфіденційності персональних даних своїх громадян у контексті поширення персональних даних.

Відповідно до Додаткового протоколу до Конвенції 108, Ради Європи цей процес називається транскордонний обмін персональних даних, який вимагає уваги до правового регулювання, технічних засобів та міжнародних стандартів щодо захисту персональних даних. Транскордонний обмін персональних даних – це передача персональних даних на територію іноземної держави, органу влади, іноземній фізичній чи юридичній особі. Відповідно до національного

законодавства, зокрема, Конституції України, Закону України «Про захист персональних даних», постанов Кабінету Міністрів України (КМУ) та міжнародним договорам, ми не можемо знайти термін «транскордонний обмін даними», але зможемо знайти правову конструкцію «передача персональних даних іноземним суб'єктам».

Директива 95/46/ЄС «Про захист персональних даних» регулює передачу третій країні персональних даних, шляхом проходження обробки чи призначені для проходження обробки після їх передачі. Коли ж ми будемо говорити про обернені дії, то передача персональних даних за межі України може здійснюватися лише за умови, що держава отримувач дотримується належного захисту персональних даних.

З 2016 року Директиву 95/46/ЄС «Про захист персональних даних» замінили General Data Protection Regulation, що в перекладі означає загальний регламент про захист даних. Це регламент регулює в межах законодавства Європейського Союзу захист персональних даних усіх осіб у межах Європейського Союзу та Європейської економічної зони.

Варто зазначити, що авіакомпанії та туроператори здійснюють міжнародні перевезення, тому збирають та обробляють великий обсяг персональних даних пасажирів, що включають у себе як загальні персональні дані, так і персональні дані, що можуть бути визнані як чутливі дані. Збір таких даних, відбувається в момент купівлі авіаквитка або ж відповідного готового туристичного продукту (туристичний тур). Такі персональні дані можуть збиратися авіакомпанією, туроператором як в електронному вигляді, шляхом заповнення електронних форм, так і у фізичному вигляді, шляхом заповнення наданих авіакомпанією, туроператором форм або надання сканованих копій документів, які ідентифікують фізичну особу.

Тому враховуючи таке велике навантаження на авіаперевізників варто вимагати від них належний рівень захисту персональних даних у всіх аспектах своєї діяльності, для забезпечення конфіденційності та цілісності персональної інформації. При передачі персональних даних іноземним країнам українські авіакомпанії мусять враховувати, не тільки національне законодавство, але й враховувати положення Європейського союзу чи інших країн куди планують надсилати інформацію, що пов'язана з персональними даними осіб. Незважаючи на міри захисту, у будь-якому випадку, авіакомпанія, туроператор будуть діяти як контролери, у відповідності з General Data Protection Regulation (GDPR), при цьому, вони будуть нести повну відповідальність за те, як і ким персональні дані обробляються.

Оскільки авіакомпанії та туроператори працюють у міжнародному середовищі і часто обробляють дані пасажирів з різних країн, тому вони підпадають під дію регламенту GDPR навіть за межами Європейського Союзу. Це означає, що зобов'язання щодо захисту персональних даних громадян ЄС для них залишаються актуальними незалежно від країни, де вони знаходяться. Таким чином, вимога дотримання GDPR є необхідною умовою для міжнародних компаній, які обробляють дані європейських громадян.

Сфера застосування GDPR та екстериторіальність дуже пов'язані між собою, тому що екстериторіальності, є однією з ключових характеристик сфери застосування GDPR, що значно розширює сферу дії цього регламенту. Це означає, що організації, що знаходяться за межами Європейського Союзу, але обробляють персональні дані громадян Європейського Союзу повинні дотримуватися GDPR, тим самим екстериторіальність забезпечує високий рівень захисту персональних даних громадян Європейського Союзу незалежно від місця знаходження компанії, що обробляє ці дані.

Сфера застосування GDPR застосовується при обробці персональних даних можлива у двох випадках:

- обробка персональних даних в межах Європейського Союзу (місцева сфера застосування) – для того, щоб уникнути застосування GDPR варто повністю припинити підприємницьку діяльність в Європейському Союзі та з особами, які перебувають у ньому;

- обробка даних громадян Європейського Союзу за межами Європейського Союзу;

Згідно зі статтею 3, пункту 1, місцева сфера застосування GDPR включає в першу чергу всю обробку персональних даних у зв'язку з діяльністю оператора чи контролера в межах Європейського Союзу, незалежно від того, чи відбувається обробка на його території чи за її межами. Регламент GDPR застосовується до всіх організацій, які обробляють персональні дані в рамках діяльності, що здійснюється на території Європейського Союзу, незалежно від того, чи відбувається обробка самих даних у Європейському Союзі. Тому GDPR має розширену сферу застосування при якій відображається юриспруденція Суду Європейського Союзу.

Відповідно до статті 3, пункту 2, Регламенту, GDPR передбачає також обробку персональних даних, які знаходяться в Європейському Союзі, оператор чи контролер, що не знаходиться/ проживає в Європейському Союзі, якщо опрацювання даних пов'язано з:

- а) постачанням товарів чи наданням послуг таким суб'єктам даних у Союзі, незалежно від того, чи вимагають оплату від таких суб'єктів даних;

- б) моніторингом поведінки суб'єктів даних, якщо така поведінка має місце у межах Союзу.

Крім того, що зазначено вище варто зауважити, деякі зобов'язання, що впливають з GDPR, також поширюються з контролера на оператора. У деяких ситуація це може бути дуже важкою юридичною проблемою.

Наприклад, якщо оператор та контролер персональних даних мають намір здійснити передачу персональних даних на основі відповідних гарантій у розумінні статті 46 GDPR, і в той же час, це буде випадок, коли передача персональних даних буде між обробником в Європейському Союзі і контролер за його межами. В такому випадку, рішення Європейської комісії щодо стандартних договірних положень щодо захисту персональних даних для цієї типової ситуації не прийнято.

Щодо ситуацій, коли персональні дані передаються на підставі відповідних гарантій у формі стандартних договірних положень і контролер знаходиться в

Європейському Союзу, а місце знаходження оператора є за межами Європейського Союзу то дійде до передачі персональних даних між двома контролерами, буде прийнято рішення щодо стандартних умов договору.

Як на мене слушним прикладом буде авіакомпанія чи туроператор, який крім продажу туристичних послуг пропонує продаж авіаквитків на чартерні та регулярні рейси. Предметом нашого розгляду стала авіакомпанія SkyUp, яка є українською авіакомпанією, що на тлі повномаштабної війни продовжила своє існування за межами України. З початку діяльності авіакомпанії минуло 6 років. На початку свого розвитку вони виконували 25 міжнародних (як на території третіх країн, так і на території Європейського Союзу) та 3 внутрішні маршрути, а це означає, що на початок свого існування було необхідним, щоб політика захисту персональних даних була бездоганною та відповідала General Data Protection Regulation.

У розділі 10 Політики конфіденційності компанії SkyUp, зазначено, що SkyUp керується регламентом GDPR та здійснює транскордонну передачу даних задля належного виконання своїх договірних зобов'язань. При передачі персональних даних, вживаються всі доступні заходи для забезпечення захисту персональних даних, які стали відомі авіакомпанії при наданні їх замовником. При купівлі авіаквитків чи інших послуг, які пов'язані з перевезенням пасажирів авіакомпанією контролер має чітко заявити про збір даних та пояснити які персональні дані будуть зібрані та з якою метою.

Отже, забезпечення належного рівня захисту персональних даних у транскордонному обміні є важливим аспектом не тільки для авіакомпаній, які здійснюють міжнародні польоти, але також для туроператорів, турагентів. Це вимагає від них не лише відповідності національному та міжнародному законодавству, але й прийняття відповідних технічних, організаційних заходів задля забезпечення безпеки та конфіденційності персональних даних своїх клієнтів.

Компанії у сфері авіаперевезень мають враховувати фактор транскордонних передач персональних даних, тому що при найменшій помилці всі дані можуть бути розсекречені, і як наслідок компанія буде відповідати відповідно до норм відповідної держави чи міжнародно-правових актів.

